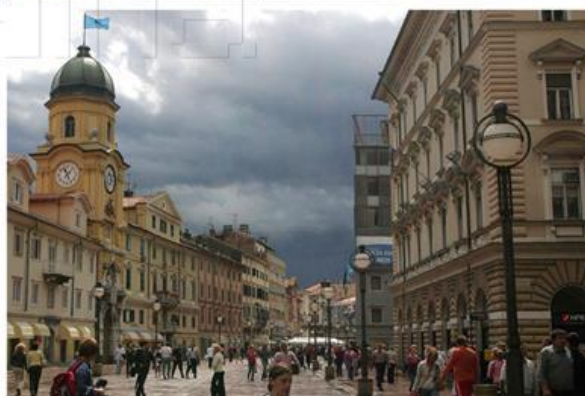
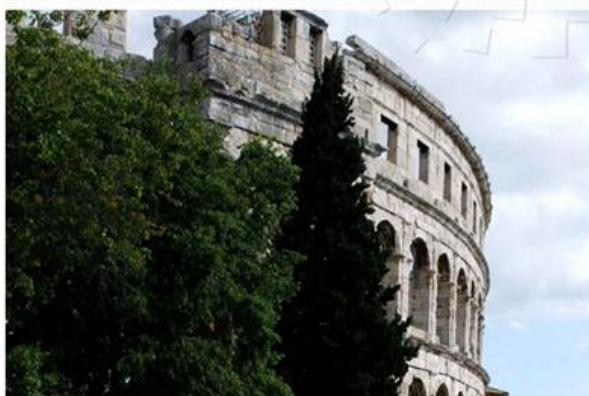

Hrvatska Europska prijestolnica kulture bit će grad koji najbolje prenosi poruku europskog zajedništva

19.03.2016. 07:25

ZAGREB, 19. ožujka 2016. (Hina) - U drugi natječajni krug za dodjelu titule Europske prijestolnice kulture za 2020. ušla su četiri hrvatska grada, a odluka hoće li tu važnu titulu ponijeti Dubrovnik, Osijek, Pula ili Rijeka, koja će biti obznanjena u četvrtak 24. ožujka u Zagrebu, ovisit će o tome koji će od tih gradova u svom programu najbolje prenijeti poruku europskog zajedništva, suradnje i sloge.

"Srž čitavog projekta je uvjerljiv europski program. Mi ne biramo hrvatsku nacionalnu prijestolnicu kulture, niti tražimo jadransku prijestolnicu kulture, već europsku prijestolnicu kulture", kazao je Hini Ulrich Fuchs, jedan od članova povjerenstva sastavljenog od dvanaest stručnjaka koji će idući tjedan o tome odlučivati.

"To znači da nam grad mora pokazati što je to što on može naučiti od Europe i što Europa može naučiti od njega. Proces je dvosmjernan i tiče se odnosa na relaciji grad-Europa", pojasnio je Fuchs, njemački stručnjak za menadžment u kulturi s velikim iskustvom u projektu zamišljenom i pokrenutom još davne 1985. s Atenom kao prvim nositeljem titule europske kulturne prijestolnice.

Fuchs je uvjeren kako je riječ o dosad najvažnijem projektu koji se tiče kulture u Europi, koji donosi velike prednosti imenovanim gradovima.

"Svi dosadašnji nositelji titule Europske prijestolnice kulture, mada ne u jednakoj mjeri, jer neki su u tome bili uspješniji a neki manje, dokazuju kako je riječ o jedinstvenom projektu takve vrste u Europi i inicijativi koja se dosad pokazala vrlo uspješnom, što dodatno potkrepljuje činjenica da se gradovi prijavljuju u

velikom broju - primjerice u Grčkoj i Rumunjskoj u prvome krugu prijavilo se čak po 14 gradova", pojasnio je.

Šesterostruki povrat uloženog

Uspješnost realizacije projekta u gradovima koji su dosad ponijeli tu titulu, a do 2015. u povijest su se kao Europska prijestolnica kulture upisala 52 grada, ovisi o konkretnom promatranom aspektu: nekim je gradovima bilo najvažnije iz temelja promijeniti imidž, drugima otvoriti se međunarodnim odnosima, dok je trećima najvažniji bio aspekt projekta koji se tiče prijelaza iz starih u nove industrije.

"Brojni su aspekti temeljem kojih se može izmjeriti uspješnost projekta, i doista ovise o pojedinačnim slučajevima, a kao primjer iz vlastitog iskustva mogu navesti Linz, najmanje poznat od većih austrijskih gradova, ranije percipiran kao isključivo industrijski grad, ne pretjerano orijentiran na kulturu, opterećen avetima prošlosti u kojoj je bio jedan od najdražih Hitlerovih gradova. Šest godina poslije, Linz je itekako uspio promijeniti svoj imidž, ostvaren je snažan rast turističkih posjeta, i u tom se slučaju projekt doista može smatrati golemim uspjehom", kazao je Fuchs.

Još je jedan dobar primjer Liverpool, "britanski grad ranije poznat isključivo po nogometu i Beatlesima, a danas grad živahne kulturne scene".

"Ovisno o tome kako se gleda, puno je vrlo uspješnih primjera i teško je bilo koji izdvojiti, no također je nemoguće realizirati tako veliki projekt i pritom ispuniti apsolutno svako očekivanje", napomenuo je, istaknuvši kako je većina gradova uspjela ostvariti većinu zadanih ciljeva.

Iskustvo je pokazalo da ta inicijativa, osmišljena kako bi se istaknulo bogatstvo i raznolikost europskih kultura te proslavile zajedničke kulturne značajke koje dijele Europljani, povećava osjećaj europskih građana o pripadnosti zajedničkom kulturnom prostoru te doprinosi kulturnom razvoju gradova i šire zajednice.

"Uvijek se provode brojne procjene uspješnosti različitih aspekata projekta – turističkih, gospodarskih, kulturnih, međunarodnih – a uzmemo li za primjer Marseilles, koji je bio prijestolnica kulture 2013. pa je možda za neke procjene i prerano, ono u čemu se stručnjaci jednoglasno slažu je da se dosad svaki uloženi euro šesterostruko vratio", istaknuo je Fuchs.

Svakako je riječ o inicijativi koja doista može trajno izmijeniti ili transformirati imidž grada, a koliko je sve imalo smisla ovisi dakako i tome u kojoj mjeri gradovi u godinama koje uslijede koriste prednosti te jedne godine, napomenuo je.

Svima jednaka prilika

Proces selekcije odvija se preko ministarstava kulture zemalja članica, a na poziv hrvatskog ministarstva, objavljen 11. lipnja 2014., prijavu je do krajnjeg roka 17. travnja 2015. podnijelo devet zainteresiranih gradova, među kojima je povjerenstvo stručnjaka, nakon evaluacije, u svibnju 2015. preporučilo četiri za drugi natječajni krug. Uz gradove odabrane u drugi krug, za naslov su se još kandidirali Đakovo, Split, Varaždin, Zadar i Zagreb.

Fuchs je jedan od dvanaestero međunarodnih stručnjaka koji čine prosudbeno povjerenstvo koje će idući tjedan u Zagrebu odlučivati o tome koji će od četiri hrvatska grada 2020. godine ponijeti naslov Europske prijestolnice kulture.

Povjerenstvo čine stručnjaci koji dolaze iz četiri europske institucije, plus dva nacionalna stručnjaka. Fuchs, Aiva Rozenberga i Pauli Sivonen su iz Europskoga vijeća, a članovi su još Sylvia Amann, Cristina Farinha, Agnieszka Wlazel (Europski parlament), Steve Green, Jordi Pardo, Suzana Žilić Fišer (Europska komisija), Alain Hutchinson (Odbor regija), te Ivana Katurić i Maroje Mrduljaš (nacionalni stručnjaci).

"Stručnost našeg tima temelji se na profesionalnom iskustvu sudjelovanja na ranijim projektima Europske prijestolnice kulture, kao što je slučaj sa mnom, koji sam dvaput bio direktor programa, u slučaju Linza 2009. i Marseillesa 2013.; jedan je član bivši direktor britanskog kulturnog instituta British Councila, neki dolaze iz sektora kreativnih industrija i slično. Mi smo desetero ljudi različitih profesionalnih pozadina s iskustvom u provedbi kulturnih projekata", kazao je Fuchs.

Konačnoj odluci prethodi posjet gradovima, tijekom kojih se, svojim kandidaturama, predstavljaju četiri grada finalista. Svakom je gradu na raspolaganju jedan dan da europske stručnjake pridobije za svoj projekt.

Što se tiče programa predstavljanja, on manje-više ovisi o gradovima, kazao je Fuchs: stručno povjerenstvo odabire što je to što želi vidjeti – mjesta, ljude, zgrade, projekte, sve što je na bilo koji način povezano s projektom Europske prijestolnice kulture i s njihovim očekivanjima od njega, no gradovi sami razvijaju program s kojim će ih dočekati.

"Svi gradovi imaju jednaku priliku i okvirni program kojim utvrđujemo u koliko sati ujutro krećemo s obilaskom i kada s njime završavamo. Što se događa u razdoblju između posve je prepušteno gradovima, oni odlučuju što nam žele pokazati, koga nam žele predstaviti", pojasnio je. "Mi nismo turisti, ne zanimaju nas najugodnija i najljepša mjesta; ono što mi želimo vidjeti je ono što grad smatra važnim elementima svojeg programa", dodao je.

Jasno definirani kriteriji

Gradovi odabrani u drugi krug ispunjavaju sve tražene kriterije programa, raspoređene u šest kategorija: Doprinos dugoročnoj strategiji, Europska dimenzija, Kulturni i umjetnički sadržaj, Sposobnost provedbe, Doseg i Upravljanje.

Osim izražene europske dimenzije, grad koji želi ponijeti naslov Europske prijestolnice kulture mora imati razrađenu kulturnu strategiju, planove za jačanje kapaciteta kulturnih i kreativnih sektora, a u odlučivanju o dodjeli naslova, povjerenstvo uzima u obzir i umjetničku viziju i strategiju kulturnog programa, opseg i raznolikost predloženih aktivnosti te sposobnost spajanja lokalne kulturne baštine i tradicionalnih umjetničkih formi s novim, inovativnim i eksperimentalnim kulturnim izričajima.

Uza sve navedeno, prijava zainteresiranih gradova mora imati široku i snažnu političku potporu, a grad kandidat odgovarajuću i održivu infrastrukturu za provedbu projekta Europske prijestolnice kulture. Bitna je i uključenost lokalnog stanovništva i civilnog društva u pripremu prijave i provedbu inicijative, ali i izvedivost strategije za prikupljanje sredstava i predloženog proračuna.

"Svi su kriteriji točno definirani od samog početka i panel stručnjaka nema nikakve dodatne kriterije, no posjeti gradovima, kao treća faza procesa odlučivanja, vrlo su bitni jer sve to zajedno daje sliku na temelju koje će panel donijeti svoju konačnu odluku", napomenuo je Fuchs.

Ta odluka ne mora biti jednoglasna, mada je u prošlosti bilo i takvih slučajeva, a uglavnom se bira temeljem glasa većine.

Europsko je povjerenstvo dosad posjetilo Osijek i Rijeku, nakon čega, početkom idućeg tjedna, slijede Pula i Dubrovnik. "Prerano je reći koji nas je grad najviše uvjerio u svoju priču, no dosad smo zadovoljni viđenim", kazao je Fuchs.

Konačnu odluku o hrvatskoj Europskoj prijestolnici kulture 2020. obznanit će na konferenciji za medije 24. ožujka u zagrebačkom Muzeju Mimari Steve Green, predsjednik Povjerenstva nezavisnih stručnjaka za izbor hrvatske Europske prijestolnice kulture za 2020.

Najveći izazovi tek predstoje

Europska prijestolnica kulture inicijativa je Europske unije kojoj je cilj istaknuti bogatstvo i raznolikost umjetničkoga razvoja europskih gradova, kao i zajedničke kulturne aspekte Europe kako bi pridonijela zbližavanju europskih naroda i njihovome boljem međusobnom razumijevanju. Naslov EPK dodjeljuje se svake godine po jednome gradu u dvije države članice EU-a pa će tako 2020. naslov Europske prijestolnice kulture uz grad iz Hrvatske ponijeti i jedan grad iz Irske.

Brojni europski gradovi dosad su iskoristili tu titulu za preobrazbu vlastite kulturne osnove, te tako izmijenili način na koji ih svijet promatra. Kad grad dobije naslov Europske prijestolnice kulture, tijekom cijele jedne godine u njemu se održavaju različite kulturne manifestacije i umjetničke priredbe, a postavljaju se i zanimljive instalacije. Jednogodišnjim nošenjem ove titule izabrani se gradovi nadaju povećanoj inozemnoj pozornosti i velikom broju posjetitelja.

Osijek, Dubrovnik, Pula i Rijeka prošli su težak put kako bi se uspješno kandidirali i prošli u drugi krug za izbor za taj prestižan naslov. No, najveći izazovi za odabrani grad tek predstoje.

"Najbolje će vam to ilustrirati jedna anegdota: Kad je Marseilles, u vrlo oštroj konkurenciji, odabran za nositelja titule Europske prijestolnice kulture, čovjek koji je vodio proces prijave i selekcije to je komentirao riječima 'Sad počinje s..nje!', kazao je Fuchs.

"Tih pet godina koje predstoje odabranom gradu, doista su teške godine. Toliko je toga, toliko očekivanja različitih partnera, strana – političara, medija, kulturnih dionika, turističkog sektora – a sve je snažno začinjenom skepsom, strahom mnogih da ciljeve neće biti moguće na vrijeme ili uopće ostvariti".

Za obične je građane pet godina vrlo dugo razdoblje. Kulturni dionici su pak od prvog trena vrlo nestrpljivi. Pritom svatko ima neki određeni interes, i to opravdan, a teško je odgovoriti na apsolutno sva očekivanja – proračun je ograničen, kao i zadani vremenski rokovi, napomenuo je.

"Sve to skupa nije lako, no postoji i jedna vrlo važna i utješna stvar u svemu tome: grad koji bude imenovan dobit će svu pomoć i savjete bivših Europskih prijestolnica kulture, kako bi temeljem njihovih iskustava učio iz tuđih grešaka te izbjegao njihovo ponavljanje. To je vrlo važan aspekt tog projekta koji se tiče europske solidarnosti", istaknuo je Fuchs.

Gradu koji bude imenovan savjetuje, stoga, da "odmah krene obilaziti bivše prijestolnice, ili gradove koji su trenutno u procesu pripreme da to budu u idućim godinama, da od njih sazna nešto o pogreškama koje su učinili i da ih nastoji izbjeći, a njihove uspjehe da uzme kao primjere iz kojih se također može nešto naučiti".

Piše: Gea Vlahović

(Hina)